

Samen plannen maken en dromen doen uitkomen

Chris MARCHAND
Katrien DEBAETS

Inleiding

Met dit artikel willen we een zo breed mogelijk publiek bereiken. De tekst in de kaders is bedoeld om de onderwerpen voor bewoners en gebruikers begrijpelijk te maken.

DEEL 1: ZOEKTOCHT NAAR VOLWAARDIG BURGERSCHAP

Het ligt niet in onze bedoeling de huidige ontwikkelingen in de zorgsector grondig uit te diepen. We willen hier enkel het kader schetsen waarbinnen dit artikel werd geschreven.

In de voorbije jaren is het zorglandschap sterk veranderd. Vroeger werden personen met een handicap voornamelijk beschouwd als mensen die iets NIET kunnen, als mensen die voortdurend moeten worden verzorgd en afgezonderd van de maatschappij, in een instituut, dienen te leven. In de zorgsector heerste de opvatting dat die manier van werken aan die mensen de beste bescherming bood.

Maar stilaan verdween dit denkbeeld en groeide er een veel positiever beeld met betrekking tot mensen met een handicap. Integratie en normalisatie vierden hoogtij. Dit uitte zich in de vele kleinschalige woon- en werkvoorzieningen die in de jaren tachtig als paddestoelen uit de grond rezen. In al die voorzieningen werd de nadruk gelegd op een leefritme vergelijkbaar met het ritme in de maatschappij. Bovendien werd er gekozen voor activiteiten en werkopdrachten die de kans op contacten met de omringende leefgemeenschap vergrootten, door bijvoorbeeld bij de plaatselijke middenstand boodschappen te doen of door dienstverlening in de buurt op zich te nemen.

Nu wordt er binnen de zorg veeleer vertrokken vanuit de mogelijkheden van een persoon die een perspectief in het leven heeft en maximale kansen creëert om wat het eigen leven betreft een zo groot mogelijke zelfbepaling te hebben. De streefdoelen en uitgangspunten binnen deze visie zijn inclusie en emancipatie. Bewoners en gebruikers krijgen steeds meer stem, zowel binnen de voorzieningen als erbuiten.

Een mensenrechtenbeweging

De laatste jaren gingen we nog een stap verder met de introductie van het concept 'volwaardig burgerschap'. In 1998 vierden we dat 50 jaar geleden de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens werd ondertekend. Dit was een aanleiding om ook wat meer aandacht te besteden aan de rechten van mensen met een handicap. In de huidige samenleving moeten zij immers vaak (ten dele) van hun rechten afzien. Veertig jaar nadat de dolle Mina's barricades oprichtten om de rechten van de vrouwen op te eisen, komen nu personen met een handicap voor hun rechten op. Mensen met een fysieke en visuele handicap waren de eersten om binnen het welzijnsbeleid hun eisen naar voren te schuiven. Nu is het de beurt aan mensen met een verstandelijke handicap. De sensibilisatie komt dus stilaan van de grond. Daarvan getuigt Onze Nieuwe Toekomst, een beweging van mensen met een verstandelijke handicap, die de belangen en de rechten van mensen met een verstandelijke handicap verdedigt.

Het burgerschapsmodel staat voor een zorgmethode op maat van de cliënt. Samen met de cliënt wordt onderhandeld over het ondersteuningsprofiel en de begeleidingsnood, waarbij rekening wordt gehouden met de context van de cliënt.

Ook het Vlaams Fonds buigt zich over dit burgerschapsmodel. Ook daar wordt er gewerkt om die manier van denken te integreren. Het principe van zorg op maat, een ruimer aanbod van zorgvormen en een grotere toegankelijkheid van de zorg zijn daar een aantal voorbeelden van. Samenhangend hiermee wordt er ook steeds meer gewerkt met de definitie van de AAMRuit 1992. Die definitie houdt met veel meer rekening dan enkel het IQ van een persoon. Ook andere vaardigheden worden in aanmerking genomen. Parallel met de evolutie die we hierboven al aanhaalden om de mogelijkheden te benadrukken, wordt er binnen deze definitie gekozen om voor de mensen een ondersteuningsprofiel in kaart te brengen in plaats van hun graad van handicap (= niet kunnen) te bepalen.

Om dit alles te realiseren wordt er bij het vastleggen van de begeleiding steeds meer uitgegaan van de vragen die de cliënten stellen. De begeleider wordt dan veeleer een coach voor de cliënt, die hem/haar ondersteunt en die op gelijkwaardige voet samen met de cliënt wegen zoekt om de doelen te bereiken. Die manier van zorgverlening wordt ook wel 'vraaggestuurde zorg' genoemd.

We zijn er ons van bewust dat deze zoektocht nog niet ten einde is. Het zal heel wat inspanningen vragen van alle betrokken partijen. Iedereen moet de tijd krijgen om te groeien om in dit nieuwe burgerschapsmodel zijn eigen plaats te vinden. Pas dan kan elk op zijn manier ten volle zijn verantwoordelijkheid opnemen.

DEEL 2: DE METHODIEK VAN PERSOONLIJKE TOEKOMSTPLANNING

Persoonlijke Toekomstplanning (verder afgekort als PTP) is een methode die uit de Verenigde Staten is overgewaaid en in Vlaanderen door Professor Van Hove en Martine Boone werd geïntroduceerd. PTP is een manier van werken waarin de cliënt samen met een externe belangenbehartiger een ondersteuningsgroep samenstelt van mensen die in het leven van de cliënt van betekenis zijn. Die ondersteuningsgroep zal enkele keren samenkomen. Vaak merken we bij mensen die in een voorziening wonen dat de banden met het natuurlijke netwerk plots werden afgebroken. Hun sociaal netwerk is meestal verschrompeld en bestaat nog slechts uit de naaste familie en mensen die ervoor worden betaald.

Een belangrijk uitgangspunt bij PTP is dat de cliënt zelf kiest wie er mee aan tafel zit. Het is de bedoeling in enkele sessies de cliënt volledig te leren kennen. Samen met zijn externe belangenbehartiger en de ondersteuningsgroep wordt het leven van de persoon letterlijk in kaart gebracht. Meestal wordt begonnen met de kaart waarop de levensloop en de hoogtepunten in het leven van de cliënt worden genoteerd. Doordat een groep mensen samen aan de slag gaat, krijgen we hierbij verschillende invalshoeken.

Vervolgens worden de relaties van de persoon gevisualiseerd. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen betaalde en niet-betaalde personen.

Een derde kaart geeft de plaatsen weer waar de cliënt komt, hoe hij daar komt, met wie. Die kaart geeft een beter inzicht in de mate waarin de cliënt aan de samenleving deelneemt en toont aan waar er nog veranderingen gewenst zijn.

Het is ook belangrijk om na te gaan in welke mate iemand z'n leven zelf in handen heeft. Welke beslissingen hij zelf kan nemen en welke door anderen worden genomen. Dit alles komt aan bod bij de kaart waarop de keuzes worden aangeduid.

Daarnaast moet er ook worden gepraat over de stappen en de werkwijzen die vroeger al werden gehanteerd. Er dient een balans opgemaakt te worden van wat werkt en wat niet.

Bij de eerste vier kaarten zijn verleden en heden onderwerp van gesprek. Toekomstdromen en de concrete realisatie hiervan worden op de volgende twee kaarten genoteerd.

Dromen is belangrijk. Iedereen heeft wensen voor de toekomst en op de vijfde kaart wordt hiervan een opsomming gemaakt.

Tot slot wordt er gebrainstormd over de manieren waarop die toekomstdromen kunnen worden waargemaakt. Dit vindt zijn neerslag op de laatste kaart.

Belangrijk bij dit alles is dat de inhoud van de kaarten voor de cliënt begrijpelijk is. Zo zal er naargelang van de mogelijkheden van de cliënt meer of minder met kleuren en tekeningen worden gewerkt. Zo zullen negatieve ervaringen bijvoorbeeld in het rood en positievere gebeurtenissen in het groen worden weergegeven.

De externe belangenbehartiger bewaakt het proces van PTP. Hij/zij dient er voor te zorgen dat de cliënt altijd centraal staat en door de andere leden van de ondersteuningsgroep met respect wordt behandeld. Zo is het belangrijk de cliënt regelmatig bij het gesprek te betrekken en onrespectvolle benamingen of bewoordingen naar een meer respectvolle benadering te hertalen. De belangenbehartiger dient er ook voor te zorgen dat iedereen een gelijkwaardige positie heeft. Het is eveneens essentieel dat de duur van een sessie de draagkracht van de cliënt niet overschrijdt. De belangenbehartiger dient dan ook de tijd te bewaken.

Meestal zullen er twee externen worden ingeschakeld: iemand die het proces bewaakt en iemand die de kaarten tekent. Op die manier kan elk zich ten volle op het volledige proces concentreren.

Na enkele bijeenkomsten zal er over het leven van de cliënt al heel wat afgepraat zijn. Waarschijnlijk kwamen er enkele nieuwe onderwerpen, wensen en dromen, betekenisvelden, aan bod. De belangenbehartiger zal nu samen met de cliënt een actieplan opmaken. Daarbij is het nodig om af te spreken wie binnen de ondersteuningsgroep wat zal vasthouden. Daarnaast moet er in de nabije omgeving van de cliënt iemand worden gezocht die dit proces verder wil vasthouden en de taak van de belangenbehartiger wil overnemen.

DEEL 3: DE TOEPASSING BINNEN DE WOONPROJECTEN VAN ORANJE

Het proces

Geprikkeld door al die nieuwe ideeën, stuurde het team van de "Sprinkel" Valerie, derdejaarsstudente in de Ipsoc, op pad om aan de vakgroep orthopedagogiek van de RUG enkele lessen rond persoonlijke toekomstplanning te volgen. Dit resulteerde in de keuze van deze materie als onderwerp voor onze teamdag op 26 november '98, waar we discussieerden over de toepassingsmogelijkheden van PTP in de "Sprinkel". Al vrij snel kwamen we tot de conclusie dat het geheel vrij vertrouwd overkwam. Maar we namen ook een aantal werkpunten mee: het bewuster omgaan met en het uitdiepen van een aantal dromen van bewoners, concreter samenwerken met de bewoners rond hun levensverhaal en meer oog hebben voor de externe contacten van de bewoners, los van de ruime omgeving van Oranje. We merkten immers dat er in de loop der jaren heel wat contacten uit het leven dat de bewoners kenden 'voor' de "Sprinkel", waren weggevallen (door overlijden van familieleden, verhuizen, verminderde contacten met kennissen en vrienden). We besloten om in de toekomst meer aandacht te besteden aan de nog bestaande contacten, zodat die mensen een belangrijke rol konden (blijven) spelen in het leven van de bewoners. Dit alles moest echter betracht worden zonder dat dit voor de bewoners een plotse ommezwaai werd. Een aantal aspecten van de methode van persoonlijke toekomstplanning, moesten organisch kunnen groeien en ook andere partijen moesten erbij betrokken worden.

Eerst organiseerden we een bewonersvergadering, met het levensverhaal als uitgangspunt. We legden vooral de nadruk op de privacy en de vrijheid om hiermee van start te gaan. Enkele bewoners waren er onmiddellijk voor te vinden, anderen stonden er argwanend tegenover. Half december werd de gebruikersraad (die in Oranje bestaat uit alle gebruikers en/of hun familie of wettelijke vertegenwoordigers) geconsulteerd. De familieleden reageerden overwegend positief op de voorstellen rond het werken met het levensverhaal.

". Door op een nieuwe plaats te gaan wonen, begint het leven opnieuw. Maar het 'oude' leven mag niet verloren gaan. Hoe ouder mensen worden, hoe belangrijker het is op je verleden te kunnen terugkijken. En het is goed daar niet te lang mee te wachten, zodat familieleden de ontbrekende informatie kunnen aanvullen. Belangrijk is ook dat niemand dit moet doen, dat niet alles gezegd hoeft te worden. " (citaat verslag gebruikersraad).

Jacques was de eerste die voorstelde om met het schrijven van zijn levensverhaal te starten. *(Merk op: vanuit de zorg voor privacy vervingen we de echte naam van de bewoner door een fictieve naam, i.c. Jacques).*

Valerie, onze stagiair die rond dit onderwerp haar eindwerk maakte, ging samen met Jacques en zijn individuele begeleider stap voor stap te werk. Al wat ze deden gebeurde met de toestemming van Jacques. We geven hier een overzichtje.

Jacques was erg gemotiveerd om rond zijn levensverhaal te werken. Verschillende gebeurtenissen uit het verleden waren voor hem onduidelijk en kon hij niet juist in de tijd plaatsen. Dit maakte hem vaak verward en onrustig.

Op de eerste samenkomsten praatten ze rond verschillende thema's: zijn stamboom, de ervaringen uit zijn schooltijd en zijn bezigheden nadien, thuis bij zijn ouders. De bedoeling van deze gesprekken was in Jacques' leven een duidelijke lijn te krijgen. Jacques hield zelf ook een map met notities bij en plasticmapjes waarin hij foto's of andere belangrijke zaken kon bewaren.

Na enkele gesprekken gingen ze samen in zijn verleden op stap. Plaatsen die vroeger belangrijk waren of die dit nog steeds zijn, werden bezocht. Bepaalde plaatsen waren verdwenen of veranderd. Soms was Jacques heel uitbundig, soms ook stil en teruggetrokken. Hij ontmoette ook mensen van vroeger. Omdat Jacques graag filmt, heeft hij van deze exploratie zelf een video gemaakt. Valerie maakte nog enkele aanvullende foto's, die later kunnen worden gebruikt bij het vastleggen van zijn levensverhaal.

Tenslotte gingen ze samen op bezoek bij de tante van Jacques, omdat zij hem al van kindsbeen af kent. Tijdens het gesprek haalden Jacques en zijn tante heel wat anekdotes op. Zo werden er enkele aanvullingen gemaakt of kon tante een aantal gebeurtenissen verduidelijken. Het was een intens moment van contact tussen Jacques, zijn tante en de begeleiding, waarbij Jacques een sterk gevoel van erkenning kreeg.

Toen werd gestart met de neerslag van het verhaal. Eerst werd de stamboom op papier gezet. Daarna werd de levensloop van Jacques in schema gebracht, met aandacht voor de belangrijkste momenten uit zijn leven. Samen werd ook aan een fotoboek gewerkt, een boek waarin belangrijke foto's hun plaats kregen en hier en daar bepaalde anekdotes werden bijgeschreven. Mensen die hij niet goed herkende, kregen een naam, zodat hij een juist beeld op zijn familie kon krijgen.

Via kleine deelstapjes is al veel bereikt. Jacques kan nu terugkijken op een lange, afgelegde weg. Maar tegelijkertijd groeit ook het besef dat een levensverhaal nooit af is, dat het tijd is om in de toekomst te kijken en te dromen over de dingen die hij in zijn leven nog wil meemaken of

INTERVIEW MET JACQUES

K: Uw levensverhaal. Jij hebt dat gemaakt, hé? Vertel eens, waarom heb je dat gemaakt?

C: Wel, ten eerste, mijn familie heb ik niet meer. Tenminste, ik heb er nog weinig contact mee. Het is vooral om zo eens na te gaan hoe dat nu zo gekomen is.

K: En hoe ben je eigenlijk aan dat verhaal begonnen?

C: Wel, eerst zijn we begonnen met de elf juli straat, waar ik woonde en vervolgens op Assebroek. En wat ik gedaan heb. Hier, ik heb een map met foto's gemaakt.

K: Ik zie dat daar nieuwe en oude foto's in zitten.

C: Ja.

K: Ben je nieuwe foto's gaan nemen van waar je ooit bent geweest? Ben je op stap geweest om foto's te maken?

C: Ja. Helemaal rond Brugge. Ik heb de eerste stappen in Brugge gedaan. Ik heb bijna niemand meer. Onze burens, ik hoor ze niet meer. En praten met Leo en Valerie.

K: En vond je dat leuk om te doen?

C: Ten eerste vond ik het belangrijk voor de toekomst. Wat er zou gebeuren. De mensen worden oud en het is pas dan dat je op het feit valt dat je helemaal alleen staat.

K: En zijn er ook nog dingen die je in de toekomst wilt bereiken? Heb je nog dromen?

C: Wel ja. Als ik nog maar heb wat ik nu heb met de mensen.

K: Nu praat je vooral over het in stand houden van je relaties, hé Jacques. Doe je ook nog iets anders met dat levensverhaal?

C: Verlangden.

...

K: Jacques, wanneer ben je eigenlijk met dat levensverhaal begonnen?

C: Nu pas. Ik zou nog willen voortdoen.

K: Ja? Vind je dat nu iets leuks om te doen?

C: Ja.

K: Is dat iets belangrijks voor jou?

C: Ja.

K: En hebben ze jou verplicht om dat te doen?

C: Nee, het was niet verplicht. Mensen kunnen dat doen en ik doe dat om de mensen weer te leren kennen. Zo kun je het allemaal beter bijhouden.

K: Je hebt opnieuw een manier gevonden om je leven in handen te nemen, is het dat?

C: Ja.

K: Je hebt zelf gekozen om dit te doen?

C: Ja.

K: Zou je het aan andere mensen aanraden dit te doen?

C: Ja. Omdat je door de tijd heen veel verliest. Ik vond het erg dat de vroegere begeleiding weg is. En zo kan ik dat houden.

K: Mhm. Je bent nu niet meer zo afhankelijk van de begeleiders.

C: Ja.

K: Weet je door je levensverhaal te maken nu meer over jezelf en over hoe het vroeger was?

C: Ik weet wanneer ik heb leren fietsen. Wanneer mensen getrouwd zijn.

K: Kostte dit nu veel tijd om te doen?

C: Verschrikkelijk veel tijd.

K: Deed je dat tussendoor of maakte je afspraken wanneer je er aan ging werken?

C: Met Valerie en Leo. Een straat bekijken. De andere dag nog een straat. De huizen van vroeger.

K: Was het telkens op een aparte dag dat je dat gedaan hebt?

C: Ja. Voortdurend bestuderen, het was echt erg hoe alles zoveel veranderd was.

K: Ja. Is er nog iets dat je absoluut rond dat levensverhaal belangrijk vindt?

C: We moeten nu aan onze toekomst werken. Vooral omdat de mensen van hier weinig contacten hebben met mensen van vroeger. Die contacten opnieuw hebben.

K: Met mensen die weggegaan zijn de contacten opnieuw opnemen.

C: Ja.

K: OK Jacques, bedankt voor dit gesprek.

In de woonprojecten van Oranje is er al een goede voedingsbodem aanwezig om met de methode van persoonlijke toekomstplanning te werken.

De mensen die in onze projecten wonen vormen het uitgangspunt, zowel bij de uitbouw van de organisatie als bij elke handeling van medewerkers.

Omdat wij in Oranje bij het kiezen voor nieuwe bewoners stevast uitgaan van de nood, zijn onze groepen vrij heterogeen samengesteld, met sterk uiteenlopende problemen en verschillende niveaus van zelfstandigheid. Zo ontstaan er boeiende interacties en komt de **bewoner als individu op de voorgrond** te staan.

De bewoners hadden vaak al een heel leven achter de rug vooraleer zij in contact kwamen met een organisatie voor mensen met een handicap. In de woonprojecten staan we **open voor de levensgeschiedenis van mensen** en laten we die doorheen vele kleine handelingen tot zijn

recht komen. Zo zoeken we gericht naar activiteiten of plaatsen die vanuit de voorgeschiedenis van de bewoners betekenis hebben (bv. tuinieren voor iemand die vroeger op een boerderij woonde, op stap gaan naar Diksmuide). Mensen die thuis tientallen jaren bepaalde taken in het huishouden op zich namen, nemen in het woonproject diezelfde taken over.

De huizen van Oranje zijn 'open' huizen. Het zijn huizen die uitnodigen tot **beweging**, tot binnenwippen en een koffiekletsje slaan, tot de living omtoveren naar een bakatelierruimte, tot de wereld intrekken voor een paar uur, een dagje, een weekend en dan weer vol verhalen 'thuis' komen. Want hoe fijn het er ook vertoeven is, het woonproject mag niet alles betekenen voor de mensen die er wonen.

Ondanks dit open staan voor het onverwachte, is er ook structuur aanwezig, in die mate dat ze voldoende veiligheid geeft, maar tevens ademruimte biedt. Onze mensen worden aangemoedigd om te kiezen (een eigen weekschema opstellen, zakgeld besteden.). Zo leren ze voor hun eigen keuzes verantwoordelijkheid opnemen en krijgen ze de kans hun eigen leven in handen te nemen. Iedereen, hoe beperkt ook, krijgt de kans zichzelf te zijn. Dat is een eerste stap naar **volwaardig burgerschap**.

Op die manier creëren de begeleiders de kansen om nieuwe stappen te ondernemen, maar vormen ze tegelijkertijd ook de basis om op terug te vallen. Die **permanente waakzaamheid** vormt één van de pijlers in ons begeleidingswerk. Door altijd weer opnieuw oprechte interesse te tonen voor wat de bewoner meemaakt of aanbrengt, nemen we een **ondersteunende houding** aan, veeleer dan een zorgende.

In dit streven proberen de begeleiders zoveel mogelijk op de wensen en verlangens van de bewoners in te gaan. We proberen dit te realiseren door er te 'zijn' voor eenieder afzonderlijk, door zoveel mogelijk signalen op te vangen en er ook iets mee doen. Dit betekent niet dat alles kan of moet kunnen, maar het moet minstens kunnen worden overwogen. Hiermee komen we in Oranje al dicht bij het streven naar **de kwaliteit van het bestaan**.

In onze projecten is het de voornaamste betrachting van de begeleiders om vanuit een **gelijkwaardige positie** een waarachtige relatie op te bouwen, waarbij het menszijn van zowel de bewoner als de begeleider voorop staat. De medewerkers kunnen zonder vooroordelen met de bewoners in contact treden. Ze kunnen de bewoners zien zoals ze zijn en niet zoals ze in dossiers worden weergegeven. Die **echtheid** in de relatie legt het accent op de personen, waardoor de handicap op de achtergrond verdwijnt.

De methodiek van persoonlijke toekomstplanning als inspiratiebron voor een eigen model

In de eerste plaats willen we de methode van persoonlijke toekomstplanning niet zomaar in zijn geheel overnemen. We kiezen er veeleer voor om een aantal aspecten in onze manier van werken te integreren. Elk woonproject zal de kans krijgen om eigen accenten te leggen in het zoeken naar het omgaan met deze methodiek en zal hierbij zijn eigen ritme kunnen bepalen.

Niettemin doen we hier een poging om een aantal grote lijnen te formuleren.

*We willen liever niet spreken van een persoonlijk toekomstplan, maar van **een droomplan**, omdat we samen met bewoners op zoek willen gaan naar hun dromen en verlangens en plannen willen maken om die te doen uitkomen. We hopen hierbij hun leven meer perspectief te geven, zodat het rijker wordt.

*Er kunnen zoveel vormen bedacht worden als er bewoners zijn. We willen met elke bewoner op het moment dat hij/zij er klaar voor is, samen zoeken naar een eigen werkwijze en een eigen vorm. Het zal een creatief proces zijn om met verschillende materialen, visualisatiemethodes. aan te slag te gaan.

*De privacy wordt zoveel en zo goed mogelijk gewaarborgd. Het materiaal (levensboek, kaarten, stamboomfiche.) is eigendom van de bewoner en ligt op zijn kamer. Zodoende heeft de bewoner de controle over wie hij wat toont.

*De individuele begeleider die de rode draad van het begeleidingsproces vasthoudt en die zowel binnen als buiten Oranje de contactpersoon is, zal op termijn wellicht in zijn functie en in zijn taken een evolutie merken. Hij zal meer coach worden. Hij zal meer spreken over de dromen en verlangens van de bewoner en hoe daar samen aan kan worden gewerkt. Hij zal ook bewuster op zoek gaan naar betekenisvolle personen die de bewoner bij het realiseren van zijn droomplan kunnen helpen. Indien mogelijk en wenselijk kan de coach systematisch bijeenkomsten organiseren, zodat het hele sociale netwerk van de bewoner in dit proces een plaats kan krijgen. Het zal wellicht ook de nederigheid waarmee hij zijn functie opneemt

benadrukken. Door taken te verdelen, plaats je je als begeleider minder op de voorgrond. Door stil te staan bij het leven van de bewoner, sta je ook stil bij jezelf.

Bij dit alles willen we waakzaam blijven dat we het leven van de bewoner niet teveel willen beheersen, dat we niet alles in kaart moeten brengen. Het is goed dat er bepaalde blinde vlekken blijven bestaan. Iedere mens heeft recht op zijn 'petit jardin secret'. We moeten meer doen dan respect tonen, we willen alert zijn voor de signalen van de bewoners en bewust van een aantal zaken afblijven! In het werken met de bewoners is het belangrijk het accent te blijven leggen op de echtheid van onze relatie.

Samen plannen maken en dromen doen uitkomen, daarover gaat het hier. Niet meer, maar ook niet minder.

TOT SLOT

Het is bijzonder boeiend je open te kunnen stellen voor nieuwe maatschappelijke invloeden en je te laten inspireren door de mensen van het huis waarin je werkt en hun families. Het voelt goed je in het zoeken naar nieuwe methodieken door je collega's en de hele organisatie te laten omringen. Zo is werken voor ons ook een beetje dromen en plannen maken.

Gedichtje:

Zachtjes dansend wentelt hij zich
in de gele stralen van de zon
wapperend aan een flinterdunne lijn.
Mijn zelfgemaakte vlieger.
Gedragen door de warme lucht
Waarmee velen hem de hoogte in bliezen.

Citaten uit dit artikel zijn enkel toegelaten mits vermelding van de bron i.c.:

DEBAETS Katrien, MARCHAND Chris, Samen plannen maken en dromen doen uitkomen , Oranjekrant, 1999, jrg. 27, nr.2